
Bevezető

Lukács György, a marxista esztétikai filozófia legismertebb képviselője a díszet, a díszítőelemeket, az ornamentikát „tartalom nélküli formaként” határozta meg. A műalkotásnak – legyen az akár épület, festmény, szobor, vagy egy egyszerű dal – ebben a felfogásban két komponense van: a „mondanivalót”, az „üzenetet” a kompozíció hordozza, míg a díszítőmotívumok az eszmei tartalom érzelmi hatásokkal történő elmélyítését szolgálják. Az ebben a számunkban közölt tanulmányok tanúsága szerint a művészettudományok és a posztmodern kor műkritikusai ennél lényegesen bonyolultabb összefüggést látnak a „két komponens” között. A „tartalom plusz forma” képletben nem értelmezhető sem a nyelv esztétikai funkciója (Balázs Géza: A nyelv mint művészet; Tari Orsolya: Az első magyarországi retorikakönyv), sem a népművészet (Buji Ferenc – Ratkó Lujza: „Nem úgy van most, mint vót régen”), de az építő-, a könyv-, a kerámia- és az iparművészet fogalma sem (Erhardt Gábor: Gondolatok illeszkedésről és modernitásról...; Kiss István: Rejtőzködő szépség; Dvorszky Hedvig beszélgetése Schrammel Imrével; Fekete György: Művészi ipar, iparművészet, kraft és dizájn). A díszítőművészet történeti szempontú elemzése más tanulságokkal szolgál a régész (Soós Rita – Langó Péter: A magyar művészet X. századi emlékei), s mással a zenetörténész számára (Szabolcsi Bence: A zenei ékesítés európai körzetei; Göncz Zoltán: J. S. Bach dallamainak ornamentikájáról; Fehér Anikó: „Nagyon nehéz megmondani, mitől jó a zene...”). A probléma nem új keletű, s nem közelíthető meg csupán az ágazati esztétikák felől. Tanulmányozása éppúgy bepillantást enged a modern kor művészetfilozófiai vitáiba (Eisler János: Ornemens, ornamentum: dísz, díszítés, díszítettség), miként az egyetemes művelődés- és kultúratörténet – teológiai kérdéseket is érintő – világnézeti „háborúiba” (Zelnik József: Szabad-e díszíteni?).

Kötetünk többi írása részint a vizuális kultúra – korábbi számaink tematikáihoz kapcsolódó – elméleti kérdéseinek újragondolására készlet (Orosz István esszéje: A szürkékről, avagy egy mackónadrág apoteózisa), részint kortárs művészeti eseményekkel és jelenségekkel foglalkozik (Wehner Tibor: Stefanovits Péter művészetéről; Feledy Balázs: Kiadvány Ócsai Károly szobrászművészről; Veress Ferenc: Román Viktorról; Keppel Márton Péter: Árendás József művészetéről). Sára Ernő és Scherer József – ezúttal kurátori szerepben – a tavaszi Iparművészet és Tervezőművészet Nemzeti Szalonról mondják el gondolataikat.

Kulin Ferenc